

Տարեկան 10 բուրլի, վեց ամիսը՝ 6 բուրլի, երեք ամիսը՝ 3 բ.50 կ.,
ամիսը՝ 1 բ., հատով 5 կ.,
Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция „Норъ Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն ր քաղցի տօն օրերէնց՝ ժամը 9-ցի
մինչև 2 ք Յայտարարութիւններն ընդունուած են ամեն լիզուներով,
Յայտարարութիւններն բաժին 2 կ., ընկածներն համար կրկնապատկի:

ԲՈՎԱՆԵՐԻ ԴՆԻՆ

Արեւելոյցի ժամը՝
Քրոնիկոն. — Լուրեր:
Թղթաւից իւր իւր. — Բլլը-
անդրոպոլից համակարգողից, Գարիգ:
Գոյոյ մը Գիւրգոսի մէջ:
Քաղաքական. — Անցերը 2 ինստ-
անում:
Հեռագրի լուր:
Քաղաքական. — Հրաշալի
կին:
Տեղի կատար:
Յայտարարութիւններ:

ԵՐԵՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՄ

Դրեկներում այս օրերս գումարուած
էր արեւելոյցի ժամը իւր իւր լուրեր
ընկածներն համակարգողից, Գարիգ:
Գոյոյ մը Գիւրգոսի մէջ:
Քաղաքական. — Անցերը 2 ինստ-
անում:
Հեռագրի լուր:
Քաղաքական. — Հրաշալի
կին:
Տեղի կատար:
Յայտարարութիւններ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀՐԵՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԵՄ

(Հոգեւոր Կրթական)

VIII]

Մարի փիլիսոփայական պաշար ունե-
ցող շատ ընթերցողներ կը մտածեն, թէ
կիսակի յայտարարութիւնները յի-
տային համար վրայ հասաւ հանգստու-
թիւնն ու բարոյական անդրադարձիւնը,
բայց սխալուած են: Վարձուած ընկալա-
կանում այդ ազատութիւնն եւ միայնակ
չէր կարողանում վայելիլ: Այն ժամանա-
կը, երբ թատրոնը գնալու ամենամեծ եր-
ջանքներէն էր անցնել, եւ այլ եւ հեշտաւէր
հակամարտ չունէր և օրերն անցնում էին
ուսանողներէն եւ սրտնեղութեամբ, չը-
նայելով բոլոր գրքերէն և զբաղմունք
ներէն, որոնց վրայ եւս յոյս էր դրել:
Իմ միակ զօ. անցնում էր ինչ որ համա-
րեա ամեն օր գնալու միտքով Մարգարի
մօտ և այնտեղ խաղալ իմ որդու հետ,

կարող է աջողութիւն ունենալ, երբ այդ
կոնքն ուղղուած է, ոչ թէ գինի և օդի
գործածելու, այլ այդ խմիչքներն ի շա-
րը գործը դնելու դէմ: Անպայման մեր-
ժելով օդին, ունեցնելու թոյլ է տա-
լիս օրական խմել գարեջուր երկու բա-
ժակից ոչ աւելի կամ գինի 1/2 շէնց ոչ
աւելի: Այս մարտիմուսի հետ համեմա-
տած՝ գերմանական իրականութիւնը
նրան սարսափեցնում է. նորագոյն տե-
ղեկութիւններն հիման վրայ, Գերմա-
նիայում տարեկան գարեջուր է գործած-
ում 5 1/2 միլիարդ լիտր, օդի—680 մի-
լիտր լիտր և գինի—23 միլիտր: 54 մի-
լիտր ժողովրդի մէջ մի բնակչի վրայ,
հաշուելով նաև կանանց և երեխաներին,
գալիս է մօտ 100 լիտր գարեջուր և
13 լիտր օդի: Այլոցի աւան անսակ-
ները վրայ բնակչութեան արած ծախ-
սերը բաւական գերազանցում են պե-
տութեան ամբողջ բիւջէից և հասնում են
աւանդուած 1/2 միլիարդ մարկի: Ուստի
ոնքներէն կոչուած է անու. ժողովրդի
բոլոր լիտրիկներն ու յոյսերն, հրաւիրում
է նրանց, որ հասկանան ալքոհոլիկի
հետեւանքները, աղաչում է մարմանի
կանանց, որ նրանք անցնեն այն ամե-
նափառագործութիւնը, որ կուտոյններ
շարքը, որով լիտուանուում են աղա-
մարդիկ:

Բժշկի կոչին արձագանք է տալիս
շվարուհի ֆոն-Սոգնի, պատարի կին, և
մի քանի ուրիշ լիտուանու կանայք:
Մի ուրիշ կին, տիկին Ելքին, աւան է.
«Միտք, կանայքս, գործունեութեան
ընդարձակ առաքելք կունենայինք, եթէ
միայն կամենանք ջանալ, որ ալքոհոլի-
զմանի մեր կանանց շրջանը: Խժոյ կա-
նայք, բարեբաղդաբար, դեռ ևս բիշ են,
բայց ուղ գիտէ, երկարատեւ կը լինի նը-
րանց դիմադրութիւնը, քանի որ նրանք
գործարարներն ու աշխատում են աղա-
մարդկանց հետ հասարակացաւ: Եթէ
ճիշտ է, որ գործարարային աշխատան-
քը կնոջ և մօր համար չի կարող ար-
գելուել, գոնէ պէտք է աշխատանքն այն.
քան թիւեկանցին, որ կինը մի քիչ ժա-
մանակ ունենայ անտեսութեան և ամուս-
նու ու երեխանց մօտին հազարու համար:

բայց մինչև ա՛գամ այդ ուրախութիւնն
էլ թունաւորում էր դառն զգացմուն-
քով, երբ տեսնում էի ժողովի և նրա
փեսացու ի յարաբերութիւնները. նրանք
այնպէս էին գուրեմանում իրենց սիրով,
այնպէս ջերմաւզին և ուրախ զգումս
էին իրար, որ սրտին խորքում առաջա-
նում էին տանջող համաձայնութիւններ և
դառն ցաւակցութիւն:

Հոնորիայի գլխուց անցել էր հինգ
ամիս: Փնտրուալը մօտենում էր իւր
վաղձանին, և եւ այդքան ժամանակա-
միջոցում ոչինչ տեղեկութիւն չունէր
նրա մասին: Նա ոչ ոքի չէր գրում, իսկ
ես էլ խոյս էի տալիս կարգաւոր լրա-
գրելու այն մասին, որոնց մէջ կարող
էին նրա մասին որեւէ լուրեր երկայ
Մեր յարաբերութիւնը կայանում էր
միայն բանկի միջոցով նրան փող ուղար-
կելու մէջ, որը կատարում էր շատ ճշը
տուութեամբ: Այդպիսով ինձ ախճա-
յթ ում էր, թէ իմ կինը կատարում է
մի հեռաւոր ճանապարհորդութիւն և
հազիւ թէ եւ նրան կը և իցէ տեսնուի:
Առաւել ևս մեծ էին իմ յուսիսներն ու
դարձանքը, երբ մի անգամ կուրում մի
նամակ ստացաւ իմ հասցեով. նամակը
գրուած էր ինձ ծանօթ կուր ձեռն
գրով, որ յատուկ էր միայն Հոնորիային:

Հաւ վարձատրութիւնն ու աշխատանքի
օրուայ կրճատումը աղաւաղու համար
ևս ամենապոտալի միջոցն է ալքոհոլիզմի
դէմ կռուելու: հին ճշմարտութիւն է, որ
որքան տունը լաւ է, այնքան մարդ
ցանկութիւն չունի գինեւորն գնալու: Ոչ
թէ միայն քանուոր դատակարգի, այլ և
բարձր գասակարգերի համար, որոնց
մէջ սովորական արեւելոյցի տարա-
ժուած է ոչ պակաս, կնոջ արժանա-
պատւութեան բարձրացումը միջոց է
հանդիսանում նաև գինու դէմ կռիւ մը,
կինն իւր ընկերն ու բարեկամն է, նրա
համար հեշտ է հրաժարուել միտքորա-
ճութիւններից:

Սոցաւազի խոշոր ձեռնարկուն ից
էլի պաշտպանից տիկ. Ելքինի թեղե-
րը, որովհետեւ իրական փորձն իրեն ևս
համադր է, որ ոչ մի քաղաքով չի կա-
րելի արեւելոյցի թիւնը քշեցնել, մինչև
որ բանտուր գասակարգը լաւ բնակարա-
նեցում չապրել և մինչև որ պարտաւոյ
ժամերն անցկացնելու համար նա աւելի
լաւ տեղեր չունենայ, քան գինեւորն
ու գարեջրատներն են: Այդ կողմից գե-
ղեցիկ հետեւանքներ են ունենում ժող-
վրդական ժողովարանները, ինչպէս Գրե-
գենի Volksheim-ներն են, որտեղ իւրա-
տականը միացած է դուաճակտի հետ
և որտեղ երեխաներն ու հասակաւորնե-
րը, տղամարդիկ և կանայք միշտ կարող
են մի երկու ժամ անցկացնել իրենց
ժանտիւններ և ընկերների շրջանում: Այդ
ժողովրդական տները թէ և չունին այն
չքեղութիւնը, ինչ որ ամերիկեան և
անգլիական ժողովրդական պալատները,
բայց և այնպէս ունին մօտ 6,000 մը-
տական յաճախորդ և արդէն իրենց բա-
րեբար աղբիւրներն են ունենել տե-
ղական բնակչութեան վրայ:

ԲՐՈՆԻԿՈՆ

Երկրագործական դեպարտամենտը
Կովկասի ֆիլիքսիցիային կոմիտէի քննու-
թեանն է ուղարկել նոր գտնուած մի նոր

և ուրիշ ոչ որեւէ ամբողջ աշխարհումս:
Մինչդեռ եւս բաց էի անու. յամակը,
իմ գլխում առաջանում էին մի շարք
մտքեր, որոնցից ամենապայծառն էր.
«Նա զգնում է, նա կամենում է տես-
նուիլ, որպէս զի առաջարկէ ինձ իւր
ճշմարիտ սէրը, որը, վերջապէս, դուր
է իւր սրտում»:

Երբեք միջոց վայր ընկաւ մի քառան-
կիւնի կարանոն վերջին առանց ուղար-
թիւն դարձնելու վրան, որովհետեւ շատ
մեծ էր անհամբերութիւնն, որով ուղում
էի կարողաւ կնոջս առաջին նամակը,
որին եւս գեւ ևս սիրում էի ամբողջ
սրտով:

Ահա այդ նամակը.
«Միքելի Վիլլի. գաւառներում իմ մի
շարք դատար տուրիւնները վերջացան,
եւ գալիս եմ Լոնդոն, որ պիտի կար-
գամ մի քանի դատախոսութիւններ Պիկ-
կադիլիի նուագահանդիսի դահլիճում:
Որովհետեւ դու երբէր չես լսել իմ դա-
տախոսութիւնը, ահա ուղարկում եմ մի
տուրակ, 5 շիլլինգ արժողութեամբ: Դու
գոհ կըլինես այդ տեղից, որովհետեւ շատ
յարմար է և այնտեղից ինձ շատ լաւ
կըտեսնես: Ինչպէս եւս սպարում եմ ինձ
շատ փութաւոր եմ դու: Մարտի կէ-
սին կըգնամ Նահանգները. այնտեղ ար-

միջոց խաղողի վազերի եւ պտղա-
տու ծառերի հիւանդութիւնների դէմ:
Այդ միջոցը գտել է գերմանացի մի քի-
միկոս, պ. Մոր, որի ասելով իւր գը-
տած դեղն աղբիւրները գործադրում
է ինչեւլ հիւանդութիւնների դէմ: Այդ
նոր դեղը կոչում է սուլֆուրին:

— Կովկասի գիւղատնտեսական ըն-
կերութիւնը 1901 թ. աշիւնը Թիֆլի-
սում գումարում է ալգեզործների հա-
մաժողով: Երկրագործութեան և պե-
տական կարուածների միտքորն արդէն
հաստատել է այդ համաժողովի համար
մշակուած կանոնադրութիւնը:

— Ռուսիայի այն նահանգներում, որ
ապրում են հրէաներ և մահմեդական-
ներ, տեղական ռուս հոգեւորականու-
թեան համաժողովները, «Նով. Վր» ի
տեղով, հնարաւոր են ճանաչել ու սաց
կեկեղեցական ծխական ուսումնարանների
աշակերտների թիւում ընդունելու թուրք
են հրէայ երեխաները, որոնց համար
ռուսաց կոնքի աւանդումը, սակայն, պար-
տադիր չի լինել: Այդ միջոցը ցանկալի
է ճանաչուած ռուսաց միտքորնական
գործն աղբիւրներում առաջ տանելու
համար:

— Լուսաւորութեան միտքորնութեան
մէջ ներկայումս խոչըր է քննուած կը-
ճա քիւլու լատիններէն լեզուի ծրագրիւն
այն ուսանողներին համար, որոնք
ընտելութիւն են տալիս կանանց բժշկական
կուրսերը մանչու համար:

— Մայրաքաղաքի թերթերի աւելում,
մտադրութիւն կայ առաջիկայ ուսումնա-
կան տարուանց տղայաց գեմադիւնե-
րում աւելացնելու նոր լեզուները դա-
ւանի թիւը:

— Հոկտեմբերի 5-ին, առաւօտան
ժամը մօտ 10 լիւ, «Լոնդոն Նոմբեր» հիւ-
րանոցից քաղաքի Միքայէլեան հիւան-
դանոցը տարան ներսիսեան գաղանցի
ուսուցիչ-դատաւարի Ալլազանի ան-
չնշացած մարմինը: Հանգուցեալը նախ-
ընթաց երեկոյան իւր միակ փոքրիկ
որդու հետ գնում է դրօշակու և փոք-
րիկի համար խաղալիք է առնում ու նը-
րան տուն ճանապարհով վերադառնում
է հիւրանոցը, իւր բնակարանը: հան-

դէն կպցրած են իմ ափիշները: Եւ
Ջեքս եւ կոխիլ բոլոր երգչուհիներին:
Կամենիւ. եւս դատախոսութիւնից յետոյ
ընթերցել ինձ հետ Գրովիտիւնս ճաշաբա-
նում: Եթէ կամենում ես, եկ ինձ մօտ,
եւ կըրտասեմ քեզ բեմի ետեւում:

Միշտ քո՝

Հոնորիա Խառնիկ Տրիք ինս:
Ընթերցել նրա հետ ճաշաբանում: Երեկ
նա բոլորովին մոռացել է, որ եւ իւր
աշխատանքն եւ, աշխատող, միայնակ, բայց
օրինաւոր ամուսինը... Նամակը գրուած
է այնպէս, ինչպէս գրում է մի մարդ
իւր հին ընկերին, և ոչ թէ այնպէս,
ինչպէս գրում են կանայք իրենց աշխա-
տող, անբաւական ամուսնականներին...

Ընթերցել նրա հետ ճաշաբանում, եր-
բէք, ամենիւր...
Նամակը գրի ծրարի մէջ և նայեցի
տուրակն: Այո, «բաղնոցը 5 շիլլինգ»:
Ուշադրութեամբ սկսեցի նայել. թէ էլ
ինչ է գրուած, և քիչ մնաց, որ անգղայ
գորգի վրայ պորուկի Կարդալի:
Գիւրգոսի ռուսագրութիւնն ԳԵՆԻՃ:
Հրապարակական դատախոսութիւն
ՄՈՐՍՈՐ ՀՈՆՈՐԱՆ ԽՈՏՏԵՆ-ՏՐԻԿՈՐԻՆ
«ՏԵՄԵՆԵԹԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ»-
ԹԵՆԵՐՈՐԻՆԸ ԿԵՆԵՆՑ ՀԵՄԵՐ»
Մասն I. Առ հատաւոր կանանց հագուստի
անյարմարութիւնները:

գուցեայի կինը վախճ նուաճ է և դա-
ւալիք բարեկամի մօտ է մնում: Առաւօտը
դատարանից կոչնադիր են բերում, ներ-
սիսեան գաղանցից մարդ է գալիս ու-
շանոյու պատճառն իմանալու, գտնում
են սենեակը ներսից փակուած, կտրում
են և տեսնում են Ալիսանիւնի անկողնի
մէջ քնած-մնած: Սրտի պայթումից,
ըստ երևիքին, հանգուցեալն առանց
նկողնի զգալու մնակ է: Ալիսանը
երկարամեայ յալգելի, համեստ և պար-
տաճանաչ ուսուցիչ-դատաւարակ էր: Մի
օր առաջ, Կարգիները պատմում են, փոքրիկ
Ռուրէրը դպրոց գնալիս ասած է ինքն
հօրը. «Ես հայրը չի մտնելու, մայր չու-
նէ, եթէ հայրը էլ մտնէ, ինչ պիտի
անէ: Խեղճ»:

— Կովկասի գիւղատնտեսական ընկե-
րութեան հոկտեմբերի 3-ին կայացած
ընդհանուր ժողովը, ի միջի այլոց,
նուիրում էր 1901 թուին Կովկասի
գիւղատնտեսական եւ արդիւնաբե-
րական ցուցահան էս բանալու իւրդ-
րին: Ժողովը ցատկով իւր յայտնեց ընտ-
րելու յիշեալ ցուցահանդիսի համար ա-
ռանձին կարգադրիչ մասնագործ, որի
պատուաւոր նախագահը լինի գիւղա-
տնտեսական ընկերութեան նախագահ
իւլի. Գ. Ս. Գալիցկին, նախագահը—նոյն
ընկերութեան փոխ-նախագահ իւլի. Գ.
Ա. Գրովիտիւն և անգամները—նեկ-
կայացուցիչներ գիւղատնտեսական բն-
կերութեան, Կովկասի կառավարապե-
տի գլխաւոր, երկրագործութեան միտքո-
ւորի Կովկասի լեզուներ, հանդիսի վար-
չութեան, Թիֆլիսի և Գուրիայի աղ-
նուականութեան, Թիֆլիսի կալուածա-
կան բանկի, ուսուց աղբիւրական
ընկերութեան Կովկասի Տրիքի և այլ
հաստատութիւնների կողմից: Ընդ-
միջ ընդհանուր ժողովը որոշեց, որ նշանա-
կուն մի-մի կարգադրիչ երկ-երկու օգ-
նակաւոր ցուցահանդիսի խորանիւր
բաժին համար, բայց դրանից, ժողովը
ցանկութիւն յայտնեց նշանակելու երեք
կամուար, մէկը վարելու համար ցու-
ցահանդիսի կառուցման գործը, միւրը—
տնտեսական մասը, երրորդը—էջքա-
նաւորներ ընդունելու համար: Ցուցահան-

II. Ելի յարմարութիւնները, որոնցից
օգտուած են տղամարդիկ:
III. Տղամարդկանց հագուստի լծանու-
թիւնն ու օգնութիւնը:
IV. Հասարակական և բարոյական տե-
սակետից ընդհանուր ձեւ ներմուծման անհրա-
ժեշտութիւնը:

Յ. Գ. Թեղեալի տպագրութեան համար
ճառախօսը կըկատարէ փորձական ցուցիչը:
ՍԵՔՏԵՐ ՈՒՇԵՐ 8 ժամը:

«Տղամարդկանց հագուստի անհրաժեշ-
տութիւնը կանանց համար»։ «Ընդհա-
նուր ձեւ»։ «Փորձական ցուցիչ»...

Առաւել իմ, Գտնում իմ...
Եւ գտնաւորութեամբ շունչ քաշեցի և
մի կերպ հանելով բազմոցին, ուժա-
պատ ընկալ նրա մէջ: Ամենից առաւել
ինձ հարուածում էին «փորձական ցու-
ցիչ» խօսքերը: Եւ աշխատում էի երեւա-
կայել, թէ ինչպիսի «փորձական ցու-
ցիչ» պիտի լինի, բայց չէի կարողա-
նում: «Փորձական ցուցիչ»... այդպիսի
ընտանեւ հասարակութեան առում...
ՕձՅ...

Նա ի՛նչ կանի: Արդիւր օեղանի վրայ
կըղնի տղամարդկանց հագուստի մասերը
և հե թով ցոյց կըտայ, բայց արեւով
չապիկ հասարակ ձեւը, սիրտուրբ հագ-
նելու համար ժամանակի խնայողութիւն-
ն, թէ օգտաւոր օձիքի գեղեցկու-

* 88 Երեւոյցի 178.

դէսի գանձապահի պաշտօնի համար
ընտրուեց ընկերութեան գանձապահ
պ. Ա. Եւսեպիան: Այս բոլոր ու
ընտրութիւնները կը կատարուին
գանձապահի ցուցանանքները
դէսին մասնակցելու ցանկութիւն յայտ
նող հասարակութեանց և հաստատու-
թեանց ներկայացուցիչներէ առանձին
ժողովին, որ գումարուելու է հոկտեմ-
բերի 15-ին, և ապա կը երկայացուին
Կովկասի կառավարչապետին:

— Թիֆլիսի Նահանգապետի պաշտօն
նախատար Թիֆլիսի քաղաքապետին ա-
ռաջարկել է քաղաքային խորհրդի քննու-
թեանը յանձնել այն խնդիրը, թէ ինչ
տեսակ արդիւնաբերական ուսում-
նարան աւելի նպատակաւոր է բա-
նալու Թիֆլիսում քիմիաբանական հաս-
տիքային քաղաքացիական պրոպեգանդի-
ստի, որի համար ստուած խնդիրքն, ինչ
պէս յայտնի է, մերժուեց լուստորու
թեան միջնորդի կողմից:

— «Պաշտպան»-ի ասելով, Թիֆլիս քա-
ղաքի բնակիչ Բաբանիձէին և Թիֆլիսի
քաղաքացի Զատիսոյին ներքին գործե-
րի միջնորդ իրաւունք է տալ ինք-
նաշարժ կառուցել (օտոմոբիլ) հաղոր-
դակութիւն սահմանելու Գանձապահ և
Քուլթայիսի նահանգներէ խնդիրներով
անդրկովկասեան երկաթուղու Եւրա-
նոստաններ և Նովո-Սենակի կայարան-
ներէ մինչև Զուլի, Նուխի, Օդոբլիսի
և Զուլի կայարանները և Քուլթայիսի
մինչև Նուխի ու Օդոբլիսի անտանգ, նմանա-
պէս և Թիֆլիսի մինչև Զուլի, Թի-
ֆլիս, Սոխա և Կոնոբլիսի անտանգ
խնդիրներով էին եղել նոյն տեսակ
կառուցելի հաղորդակցութիւն սահմանելու
նաև ուղղաձիգական ճանապարհի վը-
րայ, բայց դրա ց այդ խնդիրքը մեր-
ժուած է:

— Պարսից կառավարութիւնը Ֆին
լանդիայի նախագահին դիմում է 10
հազար ապրանքատար-մարդատար շո-
գենաւ Կասպից ծովում բառացիապէս հա-
մար-հարաբանելու շոգենաւ պէտք է վերց-
նել մօտ 50 հազար պոլ և ապրանք:

Հոկտեմբերի 1-ից «Մոր Դար»-ին
բաժանորդ են գրուած եւ վճարուած
են 3 ր 5 Կ:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԼԷԿՍԱՆԴՐՈՎՈՎ, 4 հոկտեմբերի. -
Մեր քաղաքը չի ունեցել իւր սահմանա-
հիւանդանոցը, այլ միշտ օգտուել է
հարկին ստիպուած ժամանակ՝ զինուորա-
կան հիւանդանոցի, որպէս լրացում է
մասամբ քաղաքի այդ հարկաւոր կարիք-
ը: Վերջին տարիներում (1896 թ.) բա-

թիւնը... Այդտեղ իմ սահմանա-
այնպէս սեղ-նի կոկորդոս, որ ես վեր
կողայ և վաղեմի հայեւ. մօտ: Երես
համարան թէ ոտուած էր արիւնով:
Քիչ մնաց խնդրելի, մինչև որ արձա-
կեցի կոնսակիտ: Վերջապէս փոքր ինչ
չունէ քաղցիկ և նորից խրոնցայ բող-
մ յի մէջ: Բայց այդ ժամանակ ես ա-
րդիս գունատուել էի, ինչպէս սեղան:

Ո՛հ, ես չեմ գնալ իմ հրաշալի կնոջ
հետ ընթերցելու (ամենքն էլ նրան հրա-
շ էին ասում և ես չեմ կորող ուրա-
նել այդ), երբեք չեմ գնալ: Ինչ դատա-
խառնութեանը գնում թէ մէջ:
Այդ հարցը տանջում էր ինձ Պարիսի
է ես այդպիսով օգուտ կուտանամ, կարե-
ր է հոն, իմ ինձ տեսնելով կամաշի,
նրա սրտի մէջ կը դարձնեն բազմաթիւ
լուսնիկներ յիշողութիւնները և աւելի
սպառնալ կը պարտաւոր դրացիներին կո-
ծելը...

Ես գտնուում էի և իմ երեսակա-
րի համար մի գիտէ որտեղ գնալով մի-
ք նի լուսնից յիտայ ի՞նչ բունցի մի-
նովա երգի խորհրդով:

Եւ գեղեցիկ հոտանքն ու երգը
ես քաղցրութեամբ երգում էի:
Նստիկն օրերի սեր-բերկութիւնը
ես բերքաւոր ոգրում էի...

ցուց հիւանդների ընդունարան (Прием
на́мъ Поко́я): Այդ գեղեցիկ միայրը
սրանից երեսուն տարի տուած յղացել էր
հանգուցեալ բժշկապետ Պարֆենիսին,
որ իւր ժամաբանին հեղինակութիւն էր
վայելում մեզանում: Այդ ընդունարանն
այժմ կառավարում է մեր քաղաքային
բժիշկը, բայց հասարակութեան դրանից
ստացած օգուտը համեմատաբար շատ
սակաւ է, յայտնի պատճառներով: Նախ
կառավարելը իւր իսկական գերի մէջ
է. երկրորդ՝ նա չկիսէ տեղական լե-
զուն, ուստի շատ անգամ ստորին դա-
տակարը, որ ամենից շատ յաճախող է,
մնում է անել գրութեան մէջ, իւր մօտ
թարգման չունենալով: Այժմ մեզանում
կան բազմաթիւ զինուորական բժիշկներ
և մի հատ էլ գաւառական, որոնք բա-
ղարում ընտելուելով չեն խնայում երբեք
իւրենց զինութիւնը գեղեցիկ քաղաքային,
մանաւանդ աղքատ դասին: Կան սրանց
մէջ այնպիսի մարդասէրներ, որոնք պատ-
մական առաքածութեամբ բժիշկին են նը-
մանում: Ընթերցողներէ շատերը կա-
րող են կարծել, որ մեր քաղաքը զի-
ազ կողմից սպասով դրութեան մէջ է:
Իսկ մեր պնդում ենք, որ ոչ բոլորը
վին: Հաստատուեց մեր ասածը. - Մինչև
այսօր պաշտօնավար բժիշկներէ ոչ ոք
տեղեկ չէ եղել տեղական լեզուին,
տեղական կեանքի նիստ ու կացին: Մը
նում է, որ հիւանդի և բժիշկի միջև
թարգմաններ լինին, իսկ միգրանտ մայր-
պիսի ամենահարկաւոր դէպքերում հնա-
բան չէ թարգման ճարտիւր: Որքան դա-
տառասնական գործում կարողութիւն
ընտելութեամբ, ես առաւել բժշկա-
կան մասում: Դատաւարութիւնը ունի
զիւր ինտուսկիւսներ (ստոմաններ),
իսկ հիւանդը - ոչ մէկը: Մեր քաղաքի
ամենակարեւոր է ունենալ մի այնպիսի
բժիշկ, որ գիտակ լինէր տեղական լե-
զուն և ժողովրդի կեանքին: այդպիսի
դէպքում քաղաքի հիւանդների ընդու-
նարանը կը ծառայէր իւր բուն նպատ-
կին:

Եղբայրներս մեր նամակը՝ կամենում
ենք մասնաւոր անել մի յարգելի բժիշկի
վրայ, որ այսօր մեր քաղաքում պար-
պում է առժամանակեայ աղատ պրակ-
տիկայով և որով համապատասխանում է
վերջինիս պահանջներին: Հրաւիրում ենք
այս մօտին քաղ. վարչութեան օւղալու
թիւնը: Գէտք է աւելացնել և այս. - թէ և
անցեալ տարի ու քանի հարուստ մար-
դիկ մասնաւորապէս վարձեցին պարոնին
ստանու բժիշկ, բայց, մեր կարծիքով,

*) Յարգելի բժ. Գ. Յովհաննիսեանցին
չենք հաշուած, որովհետեւ նա իւր պաշտօնը մե-
զանում թողել է դեռ ևս 1874 թ. ապրիլին:

Փոհ: Վատ է, ես միշտ անգամ եր
կարացել վերջին ձայնախաղը: պէտք է
սթափուել: Ծրարը գրպանս դնելով,
գուրս եկայ փոքր ինչ մաքուր օդ ծծե-
լու, բայց փողոցային կենդանութիւնն
անգամ չկարողացաւ ցրել հոնորարի
նամակի թողած տպաւորութիւնը: Դա-
քերիս առաջ տանալ աշխատանքով դեռ
ներկայումս էր նրա դատախառնութեան
ծրագրերը, որ խոշոր տառերով տպա-
գրուած էր տոմար վրայ: Անցնելով տղա-
մարդկանց պատրաստի հագուստների
խանութները լուսաւորուած դռների մօ-
տից, ես ակամայ կանգ առայ և սկսե-
ցի երեսակային նոր տարադի պիշակի-
րում և բաճկոններում ի ցոյց դրուած
ժանթ տիկնիւններ և օրհորդներ, իսկ
փայլուն պահաւանները՝ լիքը կանաչ
ճոխ դարձաւարներով ինձ կատարեց
տարակուսանքի մէջ ձգեցին: Մտադրա-
պէս ներմուծուելուց յետոյ: Գարեի է,
ի գուր չփաշտեցի համար, մեղ տղա-
մարդկանցս կը ստիպեմ կրել այդ ար-
դիւն պատրաստի իրերը...

Ինձ համար շատ ծանր էր շարժուել
ու չ'չել, որպէս թէ ես կորսելի մէջ լի-
նէի, և թուում էր, թէ իմ ետեւից ձը-
գուած էր պարահանդիսի շրջագոյն

այդպիսի անհիմն պայմանով չի կարելի
գործն ապահոված համարել պէտք է աշ-
խատել այդ բժիշկին կապել քաղաքի հետ,
որպէսզի նա հաստատուի մեր քաղաքում,
պէտք է օգտուել դէպքից, որպէս և եր-
բմէն յարգելի բժ. Գ. Յովհաննիսեանցից:
ուստի քանի որ յարմար ժամանակը մեր
ձեռքումն է, պէտք է աշխատել տեղա-
ւորել իրեն յարմար պաշտօնում:

Պ. Հ.

ՆԱՄԱԿ ՔՐԱՆՍՍԻՆՑԻՑ

ՊՐԻՄ, 8 հոկտեմբերի. (ն.տ.). - Յու-
ցահանդէս եկողները. - Ո՛վ կարող
էր երեսակային, թէ այսչափ հայեր Պարիզ
կրնան դալ ցուցահանդէսը տեսնելու:
Պարիզի մէջ քանի թաղերուն մէջ ա-
մեն քաղաքային հայերու կը հանդի-
պիտ, իսկ հայուհիներու եթէ հանդիպի-
կուէր, գացէր Պարիզի մեծ վաճառա-
տունները, զորքերնակ՝ Բոն-Մարշէ, Լուվր
և այլն և այնտեղ կը հանդիպէր հայու-
հիներու, դարձեալ հայուհիներու և միշտ
հայուհիներու:

Եւ գարմանային ո՞րն է, գիտէք. շատ
անգամ այդ հայուհիներն իրենց տեղային
զգեստներով (աղջային տարազներով) ե-
կած են Պարիզ: Ո՛րչափ ուրախութիւն
կը պատճառէ արդեօք, գիտէք, հայու-
մը, որ 10 - 15 տարիներէ հետէ հայ
կնոջ խօսուածքը չէ լսելի, յանկարծ իւր
քովը հայերէն խօսել լսէ, որչափ կը դա-
ժուի և ինչ տխուր մտածութիւններ
չունենալ այս միայն կընայ իմանալ՝
երկար տարիներ ի վեր հայերէնէն
բաժնուած պանդուխտը:

Հետաքրքրական է միևնոյն ժամա-
նակ գարմանային այն է, որ ցուցահան-
դիսի առթիւ Պարիզ եկող հայերէն շա-
տերը Կովկասէն ու՝ Թիֆլիսէն, Բա-
գուէն, Երևանէն, Զուլիէն, Բաթումէն,
Սոխալէն և այլն և այլն: Ուրիշներ՝ Ռու-
սիայի զանազան մեծ քաղաքներէ՝ Պե-
տերբուրգէն, Մոսկուայէն, Սիմֆերոպո-
լէն և այլն:

Ոմանք հրաշալի գաղափարն ունեցնը
են ամբողջ ընտանիքով (օրուս շոճու-
լով) գալու, այնպէս որ երբեմն կը հան-
դիպի խումբ մը մարդկանց՝ երկու սե-
ռէ՝ որոնք հայու տիպար ունին, ան-
տարբերութեամբ քովերէն կանցնիս և
կը լսեն պտիկները, որ գնալու հա-
ցումներ կուզեն իրենց ծնողաց... Այն-
տեղ կը տեսնուին մեծ պապը, մեծ
մայրը, հայրը, մայրը, թոռները, հարս-
ները... Գուցէ կը կարծէք, թէ այս ե-
կողները Կովկասի մէջ իբր հարուստ
յայտնի անուն ունեցողներ լինին. շատ
պիտի օխաւորէք: Այո, այդ յայտնի հա-
րուստներէն մէկ քանին եկած են և կամ

չէինք. Գլուխ պտտուեց:

Այդ ծանր դրութիւնը շարունակուեց
և հետեւեալ օրը, մինչև որ, վերջապէս,
մեզնից դեռ նրա դատախառնութեանը:
Այդպիսով աղատուելով կոսակածները,
ես ինձ փոքր ինչ թիթիկ դրացի և ա-
ռաջաւորում էի մինչև անգամ ուրախ լի-
նի և ամեն բանի մասնիկ միջով նա-
յել: Բացի ինձանից, ես ճանաչում էի և
շատ մարդկանց, որոնք նոյնպէս անբաղ-
էին անյաշող ամուսնութիւնից, բայց նը-
րանք կարողանում էին վարձատրել ի
րենց անհաճելի հանգամանքներին փոխա-
րէն ուրիշ միջոցներով, իսկ այդ ինձ
չէր օգնում և ես ամբողջ շարքով
տանջուում էի անկալութեամբ:

Հասկանալի է, ես բոլորը պատմեցի
միտսիս Մագդալէն ընտանիքում: Միտսիս
Մագդալէն լաց էր լինում, ժողովին հան-
գարտ հառաչում էր. եղբայրները հեգ-
նորէն նայում էին միմեանց և ծիծաղեց
փոսկանցում էին. զբաթ Ռիչմոնդ ա-
ռանձին կարեկցութեամբ տեղում էր
ձեռքը, - բայց ոչ որ չէր ցանկանում
ընկերակցել ինձ հոնորարի դատախառ-
նութեանը ներկայ լինելու:

Օրհասական երեկոն վրայ հասաւ:
Ջգում էի, որ եթէ ոտով գնամ, այն

գուցէ եկած են, բայց մեր լսածին հա-
մեմատ, շատերը պարզ վաճառականներ
են, որոնց կարողութիւնը շատ մեծ է, և
ի որոնք հետաքրքրուած են Պարիզով և
ցուցահանդիսով: Մոսկուայէն մի պարզ
վաճառական, որուն հետ դիպուածով
ծանօթացայ, կըսէր. «Փող հաւաքել ենք,
պէտք եղած տեղն էլ ծախսել գիտենք.
ուրում ենք բան տեսնել...»: Հրաշալի
խօսք, որ պարզ մարդու մը բերնէն ել-
լով աւելի թանկագին կը դառնայ. ո՛ր
էր թէ մեր բոլոր վաճառականները միև-
նոյն կերպով մտածէին և վարուէին՝ քան
այս Մոսկուայի վաճառականը, որ բան
մը չէ խնայել տեղ տեսնելու, տեղ վերադա-
մաքին հորիզոնն աւելի ընդարձակելու,
որով կարող կը լինի իւր վաճառակա-
նութիւնն ալ ընդարձակել և ապահովել:

Փրանսայի նոթը. - Փրանսայի նո-
թագոյն արեւելքի խնդրին մէջ վերին առ-
տիճանի գեղարուիւն կը գործածէ, մինչ-
դանազան պետութիւնները, շատ աճա-
պարներ և փոթիկներով ինչ ցոյց տալով,
անգլուշտի ինքները գործեցին և առանց
մտածելու շատ առաջ գնացին ու յետոյ
ստիպուեցան ետ երթալու, ֆրանսական
կառավարութիւնը խաղաղ միաց, սպա-
սելով որ նպատակաւոր վայրէկանը հա-
նի: Եւ ասոր պատճառն այն է, որ նախ
Ֆրանսայի այժմու արտաքին գործոց
միջնորդը շատ լուրջ լինելով՝ բնու-
թեամբ թեմեմութեամբ ամեն գործի
մէջ չէ մտնել, և երկրորդ՝ Ֆրանսայի շատ
աւելի տեղեկութիւն ունէր չինական ժո-
ղովրդեան վրայ: Դէկտաբրի նոթը ճիշտ
իւր ժամուն հասաւ, առաջ կառավարու-
թիւնը իւր հոգով և Ուաշինգթոնի
գեղարուներուն հրաման է դրել ֆրան-
սական ուղղութիւնը պաշտպանելու, միւս
կողմէ՝ անգլիական, գերմանական, ասո-
րական մամուլները լաւ ընդունելու-
թիւն կընեն անոր: Մեծ գեղարուութիւ-
նը յանցաւորները պատահելու խնդրին
մէջ էր: Անկարելի էր առանց պատժի
թիւով չարքերը հարողները, բայց
հարկաւոր էր այնպէս մը ընել, որ չի-
նացոց արժանապատուութիւնն ալ չվը-
րաւորուի և եւրոպական պետութեանց
առթիւ շատ անկործանելի և անախա-
ցուցիչ պատերազմ մղուի: Ինքնահա-
տաշարկը շատ ծանր էր. առաջական
առաջարկը շատ թեմեմ էր. ֆրանսական
ճիշտ տեղը բերաւ ամեն բան: Ասով եւ-
րոպական ներդրողները պետութիւն
պետութիւն յանցաւորները և չինական
կառավարութիւնը զանոյք պիտի պատժէ,
պետականները սակայն պիտի հսկեն պա-
տոյ գործադրութեան վրայ. չինական
երկրներու սահմանները նոյնը կըմանն,
սակայն մի քանի միջոցներ ձեռք պիտի

տունուին եւրոպական դեսպաններու և
ժողովուրդներու ապահովութեան հա-
մար և մանաւանդ արգելելու համար, որ
այդպիսի անպատահութիւններ և շա-
ղկեր այլևս չպատահին: Ասկէ զատ կը
պահանջուի լաւ հաստատուած բոլոր ալ-
պետութեանց, ընկերութեանց և ան-
հատներու, որոնք կորուստներ ունեցաւ
չինական խնդիրներուն մէջ: Ահա այս
առաջարկը կընէ Ֆրանսայի չինական
խնդրին համար, որը շատ հաւանական
է թէ պիտի ընդունուի. անդիլ շատ մը
առկախ մնացած խնդիրները ալ կան
անոնց կարգադրութիւնը կըր և ինչպէս
պիտի լինի, յայտնի չէ:

Մեր խոսքը Մ. Դաւիթ-բէկ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ*)

Երեկոյեան մօտը կը կոխէ ու մնչ
կը վերադառնանք մեր օթեանը, մտա-
բերով որ հետեւեալ օրն ևս այցելու
Սաղամիայի աւերակները, որ Փաթմա-
գուշթայի աւերակներէն մի ժամանակ
հեռաւորութիւն ունի դէպի արևմուտք:
Սաղամիայի շատ հին քաղաք մ'է, Գորդ
Առաքելոցի մէջ կը յիշուի իբրեւ ան-
քարոզութեան Պողոսի և Բառնաբապ-
ոսքերից: Այդ քաղաքը յետոյ ժամանա-
կներու մէջ Կոստանդին անուանը կը կոչ-
ւի և Ե. դարուն սաստիկ երկրաշարժէ
հիմնադրուած կըրճանելով՝ տեղացի ժո-
ղովրդին եկած ու Մառուս կամ Փաթմա-
գուշթայ քաղաքը հիմնած է:

Հետեւեալ օրը, յետ կէս աւուր ժա-
ն ին կառք մը կը նստինք պ. Սկա-
լեանի հետ և 1 1/2 ժամէն կը հասնին
Սաղամիայի աւերակները: Ծովեզր
վրայ աստ անդ՝ աւերակներու կոյս
կերէին. բլուրի մը վրայ տեսի մը կո-
ուր կը դիմենք և կառավարութեան
կողմէ դրուած աւերակաց պահապան
անաշխարհութեամբ կայացնենք ընթա-
նակ մեհեանի մը պնդուած աւերակները
ուր մարմարեայ երկար ու հաստ թեղի
սիւներ, կանգուն և կամ տապալա-
ստ աւերակներն. չէնք խորունկ
մեր, կոտորած սիւնի խալիպներ
յայտնեն, թէ սա ժամանակով փառա-
չէք մը եղած է, որուն մէջ ժառը
թէ պնդուած, իսկ մնացեալ մասը
աւակալին հողաբլուրներու ներքե
դրուած են, և արգելուած է ատոնց
դրումը: Սաղամիայի աւերակներէն
տեսնուի Ալեքսանդրէայի ցամաքը,
կարելի է չոգնանալ երբեք ժամէն
նիլ. Տաւրոսի լեռները շատ օրոշ կը
լին, և կը նշմարուին նոյն իսկ լեռն

*, Տես «Նոր-Դար» № 178.

րում էին ըթիլ թաշկինակով ու ան
ըրպէ թերութեամբ իմ ետեւից՝ խոս-
էին: Ես ակամայ համեմատում էի
տրիտոն սանդիւլի հետ, որի մէջ ապ-
սի պատտի ուղղութիւն դերն ինձ
բաժին ընկել, բայց պատանեկութիւն
սկսած մտաշխոտ լինելով՝ ես չէմ
թողնել իմ տեղը, որը հոնորարիս
նաւորապէս նշանակել էր ինձ հա-
յիսկ սպառնալից հայեացքներ ձգ-
կարողանում, ուստի լսեցի և սք-
տորով սպասեցի, թէ ինչ կըլինի վը-
րայ:

Դաշինքը բոլորովին լցուեց: Իմ
ժամն օրը և ժամացոյցի վերջին
կից յետոյ արագ քայլերով բերե
եկամ մի պտտանի: Հասարակութիւն
ծափաբարեց. տարակուսանքով ես
սպասում էի լսելու, թէ «միտսիս»
տի ճիշդակիւնը դեռ պատրաստ
խնդրում է հասարակութեանը հիմ-
պէս սպասելու:

Բայց սարսափեցայ, երբ տեսայ
պտտանին ժողովով գլխով արտա-
ես ճանաչեցի իմ կնոջը...

(Կերքը մեռ անգամ)

Ա. Տէր-Դաւիթ-Բէկ

Կան... և Ա...

ապրիլ» զբաժանուհին այսօր մեկնեցին սղաղակա՜ն ովկիանոսը: Ծովային մի-ստորոթեան կտալաբրին այցելից եր-ւմ զբաժանա՜ն էլ, դիտեց և բարի ճա-նապարհ մաղթեց սպաներին և նաուս-ններին:

Եկին. — Ալգիլիան զօրքերի զբաւցին մարային պարաւր, որ ձգել էին ուու-րը հեռանալու պատճառով: Պեկին-եանձին երկաթուղու մի մասը,վեց մը-ն երկարութեամբ, որ վերանորոգել է-ւ ուսները և մինչև այժմ բռնած էին լամբ, երեկ պաշտօնապէս յանձնուեց արմատական արշաւազօրքի մայօր Գլա-նապի վաշաշխէթեանը, երկրորդ մասը ննծուծ է անգլիացիներին, որոնք ե-ւնդով աշխատում են նորօգելու այն. երրորդ գտնւում է ճափոնացիների ուղին: Ռուսական զօրքերն ուղղել են երկաթուղու մի նշանաւոր մասը Եան-նի և Պեկինի միջև, յուսալով որ արմատական երկաթուղային զօրքերի զօրքին գտնուած միջանկեպ մասը կը-րար շնչացնուի մինչև նոյեմբերի սկիզբը:

ԿԱՏՏՈՒ. — Կանտոնի կայսերական զօր-քերի մի մասը ջարդուած է, որից ուպ-ւած է 200 հոգի: Նշաներ չկան, թէ պատամբութիւնը տարածուելիս լինի սղիկ խորքում: Ապստամբական շար-ւումներն ինչպէս Գաուլուն թէրեալզում, ինչպէս և Արևմտեան գետի վրայ ոչ մի չհամական բնաւորութիւն չուին զէ պի տարբերկացիները:

ՊԱՐԻԶ. — Ելիսեան պալատում կայա-ած խորհրդող պտտգամաւորների ժո-ովի նստաշրջանի բացումը նշանակեց սկսեմբերի 24-ին:

ՌԻԱԶԻՆԴՏՈՒ. Կոնջըբը հեռագրում է, որ շինաց կայքը Պեկին պիտի վե-աղառնայ ամերիկեան պահապան զօր-ով:

ԹԵՆՏԶԻՆ. — Գիւանազիտական մարմնի ողովի մէջ միաձայն ընդունուած է երկաստէի առաջընկերը. սակայն Գոն-իքը գտնում է, որ Ֆրանսիական պայ-անները շինացիներին պիտի տաջար-ուն միայն բանակցութիւնների ժամա-ակ. Իտալիայի և Անգլիայի զետպան-երը պահանջեցին, որ ձուլգլի եամե-նին փոխարինէ արտաքին զօրքերի մի-ստորոթութիւնը և երկու տալուայ ըն-կացքում հրաման լինի կախուած հա-ւ եւրօպական շարժման հեղինակներին աւտօեղու մասին: Միւս պետպաները աւանդութիւն տուին այդ պահանջին:

ՊԱՐԻԶ. 4 հոկտեմբերի. — Այսօր գե-րանական իրազա՜ւ առած միջոցով հազոր-ւած է Դեկլաստէի յայտապրին Գերմա-նիայի տուած պատասխանը: Մի քա-նի լրագրեք հաւատացնում են, որ երկաստէն դիմել է պետութիւններին ի նոր յայտագրով, որի մէջ ի մի հաւաքում ֆրանսիական առաջին յայտապրին պետութիւնների տուած պատասխանները: Այդ երկրորդ յայ-ագրի առաքման կընտենի թեքծիր. երբի փոխանակութիւն պետութիւնների իջև այն քանի համար, որ Պեկինի ի-նեց ներկայալուցիչներին համապա-տասխան հրահանգներ արուին:

ԼՈՆԴՈՆ. — Պաշտօնական հազօրդա-րութիւնն աւսում է, թէ մանրակիսու-անական հետախօտութեամբ հաստա-ւուած է, որ Լոնդոնի արեւելեան մա-ում երեւցած հիւանդութիւնը, որի շանները մի քանի նմանութիւն ունէին նստախախտի հետ,ոչ մի կտպ չուին ժան-ւախտի հետ:

ՅԱՄԳ. — Պաշտօնական Տղապրում է Լիզիմլինա թագուհու մի հրովարտակր, ըի մէջ յայտարարում է իւր նշանա-րութիւնը Մեկկենբուրգ-Չլիքերին հեր-ոգ շներիլիի հետ:

ՉՈՒԳ Ի ՆԻԳ. — Ապստամբութիւնը աուլուն թերալղզուն կից գտնուած ըրքի ներքը շարունակում է Ապստամ-բերն առջև են շարժոււմ զէպի Արեւմ-տեան գետը: Ծովակալ Խոն յայապրում է յոյժաւորութեամբ Թէ Լեոն հաւանքա-ւոր:

տարաբնույթի տակ գտնուում է մօտ 4 000 հոգի: Անդրադարձնալով դրան հասան անհմարն, որ քիմիական գրքեր:

Խմբագիր Նրատարակիչ
ՍՊԵՐԵՐ ՍՊԵՐԵՐ ԲԵՆԻ

ՊԵՏԵՐՈՎՈՒԹՅՈՒՆ ԲՈՐՈՍՈՒՆ
Պետերբուրգ, 3 հոկտեմբերի

Վերջին կուրսը երբ ամսով

Լոնդոնի վրայ 10 ֆունտ ստերլ.	
Համար	93,75
Բեռլինի վրայ 100 մարկի համար .	45,77 1/2
Պարիզի	—
Վերջին կուրսը չէր եղել	—
Լոնդոնի վրայ	94,75
Բեռլինի	46,27 1/2
Պարիզի	37,67 1/2
Վերջին կուրսը չէր եղել	—
4 1/2% անվանական	96 1/2
4% անվանական	96 1/2
4% անվանական	96 1/2
1891 թ.	—
4 1/2% անվանական	—
1893 թ.	99 1/2
4% անվ. կալ. բանկի գրառվող .	96 1/2
5% անվանական	—
Վերջին կուրսը	330
5% անվանական	—
Վերջին կուրսը	280
5% անվ. կալ. բանկի գրառվող .	—
գրառվող	213 1/2
3 1/2% անվ. կալ. բանկի գրառվող .	—
գրառվող	88 1/2
5% անվ. կալ. բանկի գրառվող .	—
գրառվող	153
Թիֆլիսի վրայ	—
Օրենքագրությանը	85 1/2
Թիֆլիսի վրայ	95 1/2
Թիֆլիսի վրայ	101 1/2
Թիֆլիսի վրայ	95 1/2

Բարձրագույն տարաբնույթի խմբագիր է:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԱՆՎՈՐԱԿԱՆԱՆՈՒՄ ԵՐԿՐՈՒՄԻ
Ժամերը նշանակում են ըստ Պետերբուրգի
Ժամանակի, որը Թիֆլիսի ժամանակից 1
58 րոպե է:

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 1 գնացքը մեկնում է առ. 11
ժ. 19 ր., Բաթում հասնում է եր. 9
ժ. 41 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
Ն 3 գնացքը մեկնում է եր. 11 ժ. 29
ր., Թիֆլիս հասնում է եր. 5 ժ. 34 ր.

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 6 ժ. 34 ր., Բաթում հասնում է
առ. 7 ժ. 14 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
Ն 5 գնացքը մեկնում է եր. 4 ժ. 01
ր., Թիֆլիս հասնում է առ. 8 ժ. 53 ր.

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 9 ժ. 31 ր., Բաթում հասնում է
եր. 9 ժ. 01 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
Ն 2 գնացքը մեկնում է գր. 11 ժ. 18
ր., Թիֆլիս հասնում է առ. 9 ժ. 30 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
առ. 9 ժ. 30 ր., Թիֆլիս հասնում է
առ. 8 ժ. 50 ր., Թիֆլիս հասնում է առ. 8 ժ.
42 ր.

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 10 ժ. 05 ր., Բաթում հասնում է
եր. 5 ժ. 6 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
Ն 6 գնացքը մեկնում է առ. 7 ժ. 50
ր., Թիֆլիս հասնում է եր. 7 ժ. 15 ր.

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 7 ժ. 45 ր., Բաթում հասնում է
եր. 12 ժ. 10 ր.

Թիֆլիսի քաղաքի քաղաքացիական
խաչ 1 ժ. 45 ր., Բաթում հասնում է
եր. 6 ժ. 50 ր.

Բաթումից Թիֆլիսի քաղաքացիական
Ն 8 գնացքը մեկնում է գր. 12 ժ. 30
ր., Թիֆլիս հասնում է առ. 6 ժ. 30 ր.

ՔԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՄԱՐՏԻ 8-ԻՆ

Շուտով լույս կը տեսնի
ՊՈՏՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՓԱՐԱՋԱՆՈՐ ՈՒՍԱՆՈՂԸ
Թարգ. Գր. Աղաջանյանի

(M) № 4

7

ՀԱՅՐԱՍԵՐ հայոց Աստուծա-
ծին եկեղեցու հա-
մար հարկաւոր է ՄԻՆՏԻՐԱՅՈՒՆ
որ ղեկավար ձայնագրութիւն և շարա-
կանի հին եղանակները: Պայմաններ
մասին ղեկավարի երեւոյթ Միլիթի
Դադարեանին:

! ԶԳՈՐԾԵՔ ԿԵՂԵՐՈՒՄԵՆԻ!
ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱՑՈՒՄ
ՈՍԿԵՐՈՒՄԻ ՆՈՐՈՐԻՆԻ
ՕՃԱՌ
ԴԵՂԱՅՐԱՅՈՒՆ
Գ. Փ. ԻՐԻԳԵՆՍԻ

Ոչնչացնում է մոնիթը, արեւից ալիւմինա-
քը, զննելով բոլոր, երանգները, բարձրե-
րը և ապրում է անխնայ ջրանեւում: Գե-
նաշարկում է որպէս արդիւնաւոր ար-
տաւորութիւնը բարձր արտադրութեան օժան-
դում:

Մի կտորի գին 50 կ. 1/2 կտորին 30 կ.
Վաճառում է բոլոր ամենալուր և զննա-
րում և զննաւորութիւնը բանութեանը:
Գրաւոր պահանջը բոլոր Ռուսիայի հա-
մար Գ. Փ. Իրիգենի մօտ, Մոսկուայում
(M.) № 192764 24 — 16

ԹԻՖԼԻՍԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐԱԶՈՐՈՒՄԸ

Երկրորդ անգամ է ի դիտութիւն պ. պ. բաժնետէրերի, որ կիրակի օրը
հոկտեմբերի 22 ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, բաղադրային տան
ղահիւճում նշանակուած է:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

2 ԲԱԶՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ

Վարչութեան զեկուցումը՝ նոյեմբեր 15-ին նշանակուած տէրու-
թեան անուրդներում մասնակցելու առթիւ նախաճառարային նոր
հոգաբարձիներ ձեռք բերելու համար և նրանց մշակման հարցը:
446) 3 — 1

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ԵՐԿՐՈՒՄԻ ԱՆՉԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՏԱՆՆԵՐՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է մասնագիտական առևտրական
կրթութիւն տալ և երկու սեռի անձանցը պատրաստել գործնական
ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Առևտրական ստանուում են
առաւելագոյն:

Առևտրական առարկաները սրանք են. 1) Առևտրական Տնտեսութիւն,
2) Առևտրական Թուրքանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ,
կրկնակի և բանկային), 4) Թուրքանութիւն համընդհանուր վրայ, 5) Ա-
ռևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնա-
գրութիւն և 7) Կերպարութիւն (վառ ձեռքի ու շաւիկի ուղղիւր:
Առևտրական սկսուելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնները
սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը և
երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողը բնակարանում
Սոթյակով, Ալեքսանդր Փրիգորովի տանը, № 9, Լեւոնտուպոլսկայա
փողոցում: Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶԻՆԱՊԵՍ
կուրսի Ծովախաղաղութիւնի գրասենեակում և կուրսեր հիմնողը
376) տանը. Վ. Մ. Մանուշակյան, 25 — 23

ՀԱՅԻՑ ԹՈՒՂԱՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՄԱՅ ԷՔՍՐԱՅԻՆ ԵՒ ՍԱՌՈՒՂԱՅՐԵՐ

„ԼԵԼԻՒԱ“

գործարանի, Բարնա, Կ. 3-րդ, № 5. Դիտութիւն ունի 1884
թուին: Վաճառում են զննաւորային լաւագոյն ձգուղայէր
կեղծումներին:

(M.) № 4-329.

12 — 8

ՆՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼԻ

Թիֆլիսի ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
այսու յայտնի են դարձնում բաժնետէրերին, որ առաջին 10 %
վճարը, այսինքն իւրաքանչիւր բաժնետէրին տաւ ընդհանուր
ընդունելու է

ԵՂԲ. ՇՈՎԵԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Բանկային գրասենեակը սկսած

հոկտեմբերի 2-ից մինչև հոկտեմբերի 6-ը ցերեկուան ժամը 3 ր
Իսկ ժամանակուոր անգործաւորները կը տրուին Ս. Գ. ԿԵՔԵՆԵՐԻ
վաճառատանը, Երևանեան հրապարակ տուն Խարաղեանի
(443) 3 — 3.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՑ ԷՔՍՐԱՅԻՆ ԸՆԴՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1900 թ. լույս տեսած գրքերը.

	Բ.	Գ.
172 Առաքել Լ. Գրիգորի, թարգմ. Մ. Ն. Գրիգորի	1	—
173 Գրիգորի, թարգմ. Մ. Ն. Գրիգորի	—	40
174 Իրիգորի Գրիգորի, թարգմ. Մ. Ն. Գրիգորի	—	5
175 Հայկական նշանագրեր հարկաւորի համար, օր Ե. Գրիգորի	—	80
176 Հայկական նշանագրեր, Ե. Գրիգորի	1	—
177 Սիֆիլիս, կապուղ շանկը և ստանալ, թղթ. Վաչան Արծրունու	—	25
178 Մանկական լուսո, հայերէն, ստանալ, թղթ. Վաչան Արծրունու	—	—
179 Մանկական, ստանալ, թղթ. Վ. Մ.	1	—
180 Թուրքանութիւն, թղթ. Վ. Արծրունու	—	20
181 Իրիգորի, թարգմ. Գորգու Նովոսելի	—	10
182 Արդար ծերունի, հիւսիսի, թարգմ. Վ. Մ.	—	15
183 Երկու արկածները, թղթ. թղթ. Վ. Մ.	—	10
184 Գրաւոր ծիսը, թարգմ. Ս. Մարգարեանի	—	3
185 Ինչ է լուսոյն ստանալ, թարգմ. Վ. Մ.	—	10
186 Միլիտար կապուղ, Վ. Առաքելի	—	30
187 Մեծագոյն Միլիտար կապուղ, Ս. Մարգարեանի, Գ. Մ.	—	40

Վաճառում են ԸՆԴՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
Երաւորութեան մասին, Միլի, թարգմ. Վ. Մ. 1 20
Փրանս Գրիգորի կապուղ — 5
Ժողովուրդ Մոսկուայի հայ ուսանողներին 1 —
Գրիգորի վարդապետ և նորին թարգմանութիւնը, զրեց Նուրայի Հ. Բիւ-
զանգալի 1 50
Արդիւնքը բարձրագույն, Ս. Մարգարեանի 2 —
Մեղունք, Լ. Լանգուար, թարգմ. Չոկ 15

Գիտել՝ Тифлисское Общество Изданий армянских книг, կամ Тифл.
(436) (Russie). Société de la publication des livres arméniens. 5-6

ՓԻՆԵՍՏԵՐԻ ՄԵՆԵՍԵՐԻ ԹՈՅԼՏԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

(Բաքու Բրաչեսնա, Դոմ Երթ-Օւանեսովա)

Կուրսերի նպատակն է տալ սովորողներին մասնագիտական առևտրա-
կան կրթութիւն և պատրաստել հմուտ հաշուապահներ: Առևտրական
ստանուում են առաւելագոյն: Կուրսերում աւանդուում են՝ 1) առևտրա-
կան թուրքանութիւն և թուրքանութիւն համընդհանուր վրայ, 2) հաշուա-
պահութիւն՝ արկածներով և գործարանական, առևտրական և բանկա-
յին, 3) առևտրական թղթակցութիւն, 4) առևտրական տնտեսագիտու-
թիւն, 5) առևտրական մուրհակային օրէնքներ, 6) գեղարվեստութիւն
արագագործութիւն (ուղղաւորում ձեռագործ):
Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից ամենայն օր՝ կուրսերում և ձեռք.
Ծովախաղաղութիւն և Ենի՝ Բաքույի ըստ մանուկների Կուրսերի կանո-
նաւորութիւնը (устав) և մանրամասն ծրագիրը տրուում են և ու-
ղարկուում են ձեռագործ: Օտարաբաղադրայինները ղեկում են պրե-
дседителю коммерческих курсов А. И. Теръ Капарову, Баку.
(375) 25 — 22

ԳՐԱՄԱՏԻԿԱ

ՉԱՍԻՐԵԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

(Ռոստովում Դոնի վրայ)

ՀԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԶԱՄԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
(Банкмезонъ Ростовдонъ)

Կառարում է ամեն տեսակ ըստ կային գործեր

ԳՐՈՒՄՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Ռուսական և արտասահմանի % օրէնքներ, սովոր, գրաւոր ապրանքներ
օրինակներին:

ԶԵՂԶ

Առևտրական թղթերի, մուրհակների, դուրսիկատի, կոնստանտնուլի.

ԻՆԿԱՍՍՈՒ

Ամեն տեսակ վաւերագրերի Ռուսիայի և արտասահմանի բոլոր բաղադրները

ՏԱՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Որպէս գրաւոր, օրինակ և տպագրութիւն:

ՓՈՒՆԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Փողի՝ աշխարհի բոլոր բաղադրները՝ իսկ ամառները, նաև Ռուսիայի և արտասա-
հմանի բաժնարարները (կուրսերը) (պատում և հեռագրութիւն):

ԲՈՐՍԱՅԻՆ

Երանարարութիւններ Պետերբուրգի, Մոսկուայի և ուրիշ տեղերի բարաններ
(Բ. Բ. Մ.)

ԸՆԴՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ՊԱՅՏՆԵՐ (Վ. Գ. Լ. Ս.)

Ընդունում է ի պաշտօնագրութիւն լաւագոյն կրթութիւն:

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՏՈՒՆԸ

ՎԱՐՈՒՄ 4 — 6 1/2 %

Նամակների համար հասցէ՝ Ростовъ на Дону, Банкирский дом
(234) ЧАХИРОВЪ и К^о 50 — 45

ЖЕНІЕ СПОСОБОМЪ ЛЕТОРКЪ ДЕ РОЗЪЕ 20% БОЛЬШЕ АРОМАТИЧЕСК. ЧАСТЕЙ

ЖЖЕНЫЙ КОФЕ

ПРОДАЖА ВЪСДЪ С.С.И.У.И.К^о

(M) № 90556 25 — 19